

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในความปลอดภัยของพยาน ในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546¹

ภราดร ศิลปะ²

การคุ้มครองความปลอดภัยเมื่อถูกคุกคามในฐานะพยานในคดีอาญา รวมถึงผู้ใกล้ชิดของพยานในคดีอาญา ถือเป็นสิทธิที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 244 ว่าพยานและบุคคลใกล้ชิดพยานจะต้องได้รับเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อให้บุคคลที่เป็นพยานได้มีความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น แต่แม้ว่าปัจจุบันรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะได้มีการยกเลิกไปแล้วก็ตาม แต่เจตนารมณ์ที่ดังกล่าวก็ได้กล่าวไว้ในวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 เพราะความปลอดภัยของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานที่สำคัญมากเรื่องหนึ่งของทุก ๆ สังคม พระราชบัญญัติจึงกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องให้การคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยานอย่างตรงจุด ซึ่งแต่ละประเทศจะมีลักษณะของการใช้มาตรการเกี่ยวกับสถานะของพยานที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและบริบทของประเทศนั้น ๆ ทั้งนี้ประเทศไทยเองก็ได้ให้ความสำคัญกับพยานบุคคลเป็นอย่างมาก เพราะเป็นพยานชั้นหนึ่งที่จะให้ข้อเท็จจริงที่พบเห็นให้กับเจ้าหน้าที่หรือศาล เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและเป็นผู้นำพยานอื่น ๆ เข้าสู่กระบวนการพิสูจน์ความผิดในคดีมีผลต่อการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเป็นอย่างยิ่ง แต่การเข้ามาเป็นพยานกลับทำให้บุคคลดังกล่าวนี้ต้องเสี่ยงกับความไม่ปลอดภัยจากสิ่งที่ไม่อาจคาดหมายได้ ไม่ว่าจะเป็นทั้งต่อร่างกาย จิตใจของพยานเอง หรือแม้กระทั่งต่อบุคคลใกล้ชิด

แม้ว่าปัจจุบันจะมีสำนักงานคุ้มครองพยานของกระทรวงยุติธรรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดูแลเรื่องนี้โดยเฉพาะ ทั้งวางมาตรการการคุ้มครองตามมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ และให้การคุ้มครองไปจนถึงบุคคลใกล้ชิดก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ยังไม่อาจสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมให้แก่พยานได้ ทั้งรูปแบบ และวิธีการต่าง ๆ ในการคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยานที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติและการประสานความร่วมมือในการคุ้มครองพยาน ทั้งที่รัฐต้องการประโยชน์จากพยานในการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษเป็นเหตุให้เกิดผล

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในความปลอดภัยของพยานในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์พิมพ์ใจ รื่นเรือง และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์อรรถพร วงศ์ทองสรรค์ และรองศาสตราจารย์ประทีป ธนียผล

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม ด้วยสาเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ทำให้ต้องศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่งปัญหากระบวนการขั้นตอนการให้ความคุ้มครองพยาน

ในกรณีที่พยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย ตามมาตรา 6 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 กฎหมายกำหนดว่า “พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ศาล หรือสำนักงานคุ้มครองพยาน แล้วแต่กรณี อาจมีการจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามที่เห็นเป็นการสมควร หรือตามที่พยานหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ร้องขอ และในกรณีจำเป็นบุคคลดังกล่าวจะขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยให้การคุ้มครองแก่พยานได้ตามความจำเป็น” จากมาตราดังกล่าวนี้นี้ จะเห็นได้ว่าการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานและบุคคลที่ใกล้ชิดนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคุ้มครองความปลอดภัยของพยานทันที เจ้าหน้าที่จะใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าจะคุ้มครองได้ในกรณีไหนบ้าง ทั้งนี้จึงเป็นหน้าที่ของพยานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะต้องยื่นคำร้องเพื่อขอให้มีการคุ้มครอง ในกรณีที่มิบุคคลที่ใกล้ชิดกับพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัยนั้น พยานต้องร้องขอให้มีการคุ้มครองตามมาตราการพิเศษ แต่ด้วยระยะเวลาในขั้นตอนการดำเนินการในการยื่นคำร้องไม่ว่าจะเป็นมาตรการคุ้มครองทั่วไปหรือมาตรการคุ้มครองตามมาตราการพิเศษ และต้องเป็นคดีที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้นและใช้ดุลพินิจในการพิจารณาตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ต้องใช้เวลานาน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 13 นั้น อาจต้องใช้ระยะเวลานาน

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมานี้ จึงทำให้สามารถกล่าวได้ว่ามาตราดังกล่าวนี้อย่างขาดซึ่งสิทธิบางประการที่พยานและผู้ใกล้ชิดควรจะได้รับ โดยเฉพาะสิทธิในเรื่องของความปลอดภัยที่ควรได้รับการคุ้มครองแบบทันที เพราะการที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพยานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการร้องขอให้มีการคุ้มครองเองนั้น กลายเป็นภาระที่พยานต้องแบกรับ อีกทั้งเมื่อร้องขอไปแล้วก็ไม่แน่ว่าจะได้รับการคุ้มครองหรือไม่เพราะกฎหมายให้ดุลพินิจแก่อธิบดีในการพิจารณาการให้การคุ้มครอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นสิทธิของพยานแต่กลับเป็นภาระของพยานเพราะขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาร้องขอใช้มาตรานั้น ๆ ซึ่งในบางครั้งในบางคดีการให้การคุ้มครองจากหน่วยงานของรัฐก็ทำให้ไม่ทันการณ์ จนเกิดผลเสียและความไม่ปลอดภัยแก่พยานขึ้นได้ ซึ่งพยานอาจถูกทำร้าย หรือโดนข่มขู่ คุกคามไปแล้วก็ได้ ดังนั้น รัฐควรจะต้องจัดให้มีการคุ้มครองพยานแบบทันที เช่น ในคดีมีความรุนแรงเกี่ยวกับอิทธิพล ความมั่นคงของรัฐ องค์กรอาชญากรรม ยาเสพติดที่มีเครือข่าย หรือคดีที่มีอัตราโทษสูง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ที่ระบุว่า “เพื่อให้พยานเกิดความเชื่อมั่นได้รับความคุ้มครอง และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม”

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 6 วรรคหนึ่ง เป็น “ในกรณีที่พยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาศาลหรือสำนักงานคุ้มครองพยานแล้วแต่กรณีต้องจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามที่เห็นเป็นการสมควรหรือตามที่พยานหรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ร้องขอและในกรณีจำเป็นบุคคลดังกล่าวจะขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยให้ความคุ้มครองแก่พยานได้ตามความจำเป็นทั้งนี้ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย”

มาตรา 7 เป็น “ในกรณีที่สามิภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ซึ่งมีผลต่อการที่พยานจะมาเป็นพยาน อาจไม่ได้รับความปลอดภัย ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพิจารณานำมาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานมาใช้บังคับแก่บุคคลดังกล่าวได้ตามความจำเป็นที่เห็นสมควร เว้นแต่บุคคลดังกล่าวจะไม่ให้ความยินยอม”

มาตรา 9 วรรคหนึ่ง เป็น “เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าพยานจะไม่ได้รับความปลอดภัยพยานหรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้อง พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาหรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ให้ใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานทั้งนี้ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย

มาตรา 11 เป็น “ในกรณีที่สามิภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ซึ่งมีผลต่อการที่พยานจะมาเป็นพยาน อาจไม่ได้รับความปลอดภัย ให้ใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานมาใช้บังคับแก่บุคคลดังกล่าวได้ เว้นแต่บุคคลดังกล่าวจะไม่ให้ความยินยอม”

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาขอคัดขึ้นตอนในกระบวนการพิจารณาในหมวด 1 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ว่าด้วยมาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน ตามมาตรา 6 และมาตรา 7 ในกรณีที่ต้องร้องขอออกไป เพื่อให้เป็นหน้าที่ของรัฐจะต้องกระทำหากเกิดเหตุแห่งในกรณีที่พยาน และสามิภริยา ผู้บุพการีผู้สืบสันดานของพยานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดให้สมกับการทำหน้าที่ของพยานในฐานะพลเมืองของรัฐที่จะต้องมีหน้าที่ตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ส่วนในหมวด 2 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ว่าด้วยมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน ตามมาตรา 9 และมาตรา 11 ผู้ศึกษาคัดอำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเพื่อขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานออกไป ทั้งนี้ เพื่อให้พยาน และบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับพยานได้ใช้สิทธิในการคุ้มครองด้านความปลอดภัยที่เข้าถึงง่ายและชัดเจนขึ้นตอนที่เป็นอุปสรรคไม่จำเป็นออกไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับที่เกิดประโยชน์แก่ตัวพยานและบุคคลที่ใกล้ชิดมากที่สุดและเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและเกิดแรงจูงใจให้กับพยานได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญามากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญาให้เป็นหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองพยานแล้ว พยานจะได้รับการคุ้มครองอย่างทุกรูปแบบในฐานะที่พลเมืองมีหน้าที่ในการสนับสนุนงานในกระบวนการยุติธรรมทาง

อาญาที่ถือว่าพยานบุคคลมีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามวัตถุประสงค์แก่รัฐ นอกจากนี้ การที่กฎหมายกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองแก่พยานแล้วรัฐสามารถพิจารณาได้เองว่าจะใช้มาตรการคุ้มครองหรือไม่หรือมาตรการพิเศษตามลักษณะแห่งคดีตามที่รัฐเห็นสมควรและเหมาะสมได้ ซึ่งเป็นผลดีทั้งพยานและเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้เกิดผลสูงสุดตามวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

ประเด็นที่สองปัญหาการกำหนดโทษทางอาญาแก่บุคคลผู้ขัดขืนคำสั่งตามกฎหมายมาตรา 168 และ 169

ในฐานะพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 กฎหมายกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองพยานตามวิธีการมาตรการความปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นมาตรการทั่วไปหรือมาตรการพิเศษ เนื่องจากการเป็นพยานนั้นคือการที่ประชาชนเข้ามาทำหน้าที่เป็นพลเมืองที่ดีในการช่วยให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปอย่างราบรื่นขึ้น รัฐจึงมีการจัดมาตรการในการคุ้มครองเพื่อให้ประชาชนผู้ซึ่งเป็นพยานนั้นได้รับความปลอดภัยสูงสุดเช่นกัน แต่ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 168 ไปจนถึงมาตรา 171 กลับพบว่า กฎหมายกำหนดว่าผู้ใดขัดขืนคำสั่งตามกฎหมายของพนักงานอัยการ, ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล และขัดขืนคำสั่งของศาลให้สาบาน ปฏิญาณ ให้ถ้อยคำ หรือเบิกความจะต้องระวางโทษ ปรักอ้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 50 (3) จะได้บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด” ซึ่งกล่าวได้ว่า กฎหมายได้กำหนดให้มาตราดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติตาม แต่ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า ในกรณีที่พยานไม่ได้มาให้ถ้อยคำตามหมายเรียกของเจ้าหน้าที่แล้วกลับมีโทษทางอาญานั้น การที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้ ถือว่าเป็นการกำหนดโทษที่เกินแก่เหตุและไม่เหมาะสม ด้วยเหตุเพราะหลักการคุ้มครองพยานของไทยในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565 พยานยังไม่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยได้ดีเท่าที่ควร เพราะยังคงเป็นสิทธิของรัฐในการได้รับการคุ้มครองหาได้เป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรงไม่ ประกอบกับต้องใช้เวลาเวลานานกว่าจะได้รับการพิจารณาจากผู้มีอำนาจจึงไม่อาจทันการ หากเกิดความเสียหายทางร่างกายหรือชีวิตของพยาน จึงส่งผลให้ต่อหลักการดำเนินคดีอาญาของไทยเป็นสำคัญ

ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า ควรเพิ่ม

มาตรา 171/1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560 เป็น “ตามความ มาตรา 168 มาตรา 169 มาตรา 170 และมาตรา 171 กรณีซึ่งต้องมาให้ถ้อยคำ หรือให้มาเบิกความ ให้ใช้บังคับตั้งแต่โทษ 3 ปีขึ้นไป จึงจะเป็นความผิด”

ทั้งนี้ การที่ผู้ศึกษาเพิ่มมาตรา 171/1 เข้าไปเพื่อเป็นข้อยกเว้น ด้วยเหตุเพราะเพื่อต้องการเพิ่มสิทธิแก่พยาน ผู้ให้มาถ้อยคำ หรือผู้ที่มาเบิกความ ตามหมายเรียกของพนักงานสอบสวนพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือศาล ในการใช้สิทธิของตนในทุกคดี ดังนั้นผลที่เกิดคือ พยานผู้ที่มาให้ถ้อยคำหรือเบิกความหากโทษตามหมายเรียกต่ำกว่า 3 ปี สามารถใช้สิทธิมาหรือไม่มาตามหมายเรียกนั้นได้โดยไม่เป็นความผิด กับทั้ง

วิธีการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะเช่นนี้ จะลดขั้นตอนการทำงานของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือศาล ในการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมลงได้

นอกจากนี้ที่สำคัญ การคุ้มครองสิทธิของพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ยังไม่มีวิธีการในการคุ้มครองพยานให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัยที่ให้สิทธิแก่รัฐในการคุ้มครอง หรือค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายที่ต่ำเมื่อเทียบกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความเสี่ยง และภาระที่พยานต้องแบกรับในฐานะที่เป็นหน้าที่พลเมืองในงานด้านสนับสนุนงานกระบวนการยุติธรรม ทางอาญา ในทางกลับกัน ผู้ศึกษาเห็นว่า ฐานความผิดในลักษณะคดีที่โทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป พยานจะต้องมีหน้าที่ในการมาให้ถ้อยคำถือว่าเหมาะสมแล้ว เพื่อไม่จำกัดสิทธิพยานเกินความจำเป็นมากเกินไปในการใช้สิทธิในฐานะพยานตามหน้าที่ในฐานะพลเมือง

ประเด็นที่สามปัญหาเกี่ยวกับบทกำหนดโทษในการเปิดเผยข้อมูลของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ตาม มาตรา 21 วรรคสี่

จากบทบัญญัติมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ” กล่าวคือ ผู้ใดเปิดเผยความลับที่เกี่ยวกับ สถานที่อยู่ ชื่อ ตัวชื่อสกุล ที่อยู่ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่น ที่สามารถระบุตัวพยาน สามัญญา ผู้บุกรุกผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ซึ่งได้มีการดำเนินการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยตามมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 10 หรือมาตรา 11 โดยเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 140,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เนื่องจากการดำเนินการอันเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยาน ตั้งแต่การรับและส่งคำร้อง การตรวจสอบคำร้อง การดำเนินการคุ้มครองพยานการเบิกจ่ายงบประมาณค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยาน รวมทั้งการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานให้ดำเนินการเป็นการลับ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของพยานข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับตัวพยานบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน พฤติการณ์แห่งคดีความไม่ปลอดภัยที่พยานจะได้รับและข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ และให้พยานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องรู้ข้อเท็จจริงได้แต่เพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ดังนั้น บุคคลใดเปิดเผยข้อมูลของพยานนั้น ควรได้รับโทษที่สูง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ หากเปิดเผยข้อมูลของพยานยิ่งควรได้รับโทษที่สูงขึ้นเป็นสองเท่า เนื่องจากเจ้าหน้าที่คือผู้ที่ต้องให้ความปลอดภัย ความเชื่อมั่นและเป็นที่พึ่งแก่ประชาชนมากกว่าประชาชนด้วยกัน ทั้งนี้ จึงควรปรับปรุงกฎหมายให้มีความเหมาะสมกับความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำความผิดก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลอื่น

ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 21 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 เป็น “ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุก 14 ปี หรือปรับไม่เกินสามแสนหรือทั้งจำทั้งปรับ”

ทั้งนี้ การแก้ไขเพิ่มเติมในบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าวไว้ในโทษจำคุก ผู้ศึกษาเทียบเคียงมาจากโทษปรับของการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 79-81 ประกอบกับโทษทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ดังนั้น กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 หมวด 6 บทกำหนดโทษตามมาตรา 21 วรรคสี่ ผู้ศึกษาเห็นว่าน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับความผิดที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เจียมชัย ชูติวงษ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2563).

คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 1. พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2564).

ชัยโรจน์ สิงห์สวัสดิ์. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีล้มละลาย.” วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ 7, 11 (พฤศจิกายน 2563): 206-207.

ณรงค์ ใจหาญ. กฎหมายอาญา ว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย. (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543).

ณัฐพล ธรรมสุนทร. “การคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา.” สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562.

ปัญญา สุทธิบัติ. กฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544).

พรศักดิ์ พลสมบัตินันท์. “อำนาจดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและผู้เสียหาย.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545

มนต์ชัย จงไกรรัตนกุล. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญาพ.ศ. 2546.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 5, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2558): 239.

มนิมนา สุทธิพงศ์เกียรติ. “การคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา : ศึกษากรณีบทบาทศาลยุติธรรม.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552

รัตนกรณ จิระวัฒนชัย. “การคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา : ศึกษากรณีการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการสืบพยาน.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550

ศุภณัฐ หนูรุ่ง. “การบริหารจัดการหน่วยงานกลางในการคุ้มครองพยานในคดีอาญาในกระบวนการยุติธรรมไทย.” วารสารกระบวนการยุติธรรม 11, 1 (มกราคม – เมษายน, 2561):48-50.

โสภณ รัตนกร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2565).